

HALGAZDÁLKODÁS ÉS HALVÉDELEM 2.

- A világ haltermelésének főbb adatai (FAO):

- 2013-ban 162,8 millió tonna hal, ebből akvakultúrás termékkel: 70,2 millió tonna.
- A négy leggyakoribb faj: éti kagyló, pisztráng, lazac és osztriga.
- A tengerek, óceánok vizéből közel kétszer annyi halat termelnek, mint a kontinens belső területeiről.

- A Nemzeti Akvakultúra Stratégia fő célkitűzései:

- a halgazdálkodás fejlesztése és támogatása;
- a fogyasztók ellátása minőségi haltermékekkel, a halfogyasztás támogatása;
- a természetes vizek halállományának növelése és a biodiverzitás megővése.

- A relatív alacsony magyarországi halfogyasztás főbb okai:

- a haltermékekkel szembeni árérzékenység;
- a haltermékek nehéz, esetenként körülményes elérhetősége;
- az ízlés;
- a halféleségek otthoni feldolgozásának munkaigényessége;
- a szezonális.

A Kormány [T/14681.](#) számon benyújtotta a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló törvényjavaslatát. A 2013. évi CII. törvény legutóbb 2015 márciusában módosult. Azóta a jogalkalmazási tapasztalatok átültetése céljából több kormányrendelet, illetve VM rendelet alakította a jogszabályt. Jelen szabályozás közepes terjedelmű, és többek között technika jellegű módosításokat is tartalmaz. Az európai uniós jogi környezet nem változott.

A halászat és az akvakultúra területén a világgazdasági termelés az elmúlt években annak ellenére növekedett, hogy a tengeri halászatban komoly korlátozások történtek. Ez az ágazat adja a Föld népessége által elfogyasztott fehérjemennyiség negyedét ([Jelentés, 2016](#)). Az édesvízi akvakultúrás termelés az Európai Unióba és így hazánkban is egyre jobban felértékelődik, ezért Magyarországon az Európai Unió közös halászati politikájának ([KHP](#)) köszönhetően az ágazat növekvő támogatásban részesedik. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program ([MAHOP](#)) a 2014-2020 időszakban (a hazai társfinanszírozással együtt) az előző időszakhoz képest 12 százalékkal többel, azaz összesen 15,5 milliárd forinttal gazdálkodhat majd.

A magyarországi halászati ágazat főbb mutatói

A halászati ágazathoz tartozik többek között

- a mesterséges tavakban illetve medencékben történő (akvakultúrás) haltermelés;
- a természetes vizeken történő nem kereskedelmi célú halászat;
- a horgászat.

2015-ben a mezőgazdaság a megtermelt GDP három százalékát állította elő, ebből a halászati ágazat 11 milliárd forinttal részesedett. A 2016. évi halászati jelentésben idézett legfrissebb FAO adatok szerint Magyarország – évi 15 ezer tonnával – a harmadik legnagyobb pontytermelő ország az Európai Unió tagországai között (Lengyelország és Csehország előzik meg, 20,3 illetve 20,8 ezer tonnával). A tógazdaságban termelt ragadozó halak tekintetében Magyarország a második helyen áll. Az afrikai harcsa termelése hazánkban csak 1987 óta számottevő, a biotermikus vízkészletnek köszönhetően viszont egyre növekszik és jelenleg az EU tagállamok rangsorában az első helyen áll, évi 2,8 ezer tonna megtermelt mennyiséggel. Érdekes, hogy ez a 2015-ös eredmény mindösszesen öt afrikai harcsa-termelő gazdasági üzemnek köszönhető ([Jelentés, 2016](#)).

A MAGYARORSZÁGI HALGAZDÁLKODÁS

A magyarországi halgazdálkodás elemei:

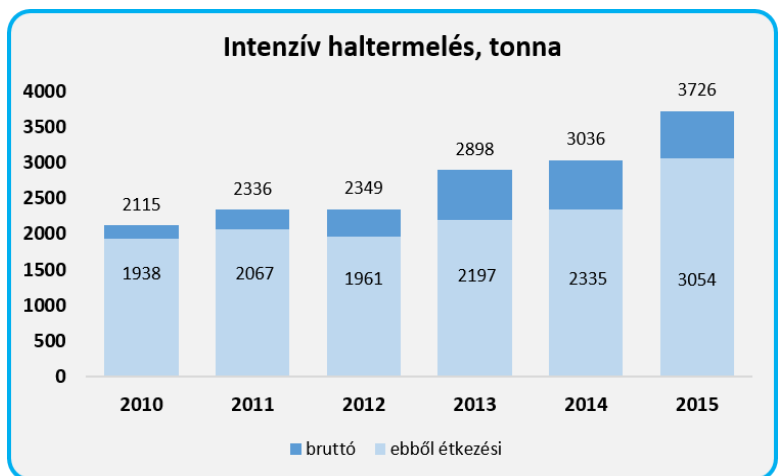
- tógazdasági haltermelés,
- intenzív haltermelés,
- természetesvízi halgazdálkodás,
- halfeldolgozás, kereskedelem.

A tógazdasági haltermelés főbb jellemzői:

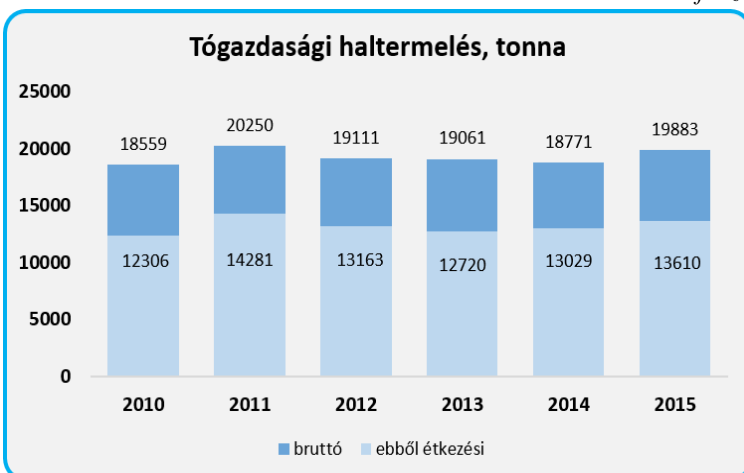
A haltermelés földmederű halastavakban történik, extenzív technológiával. A halastavakban a természetes vízi és vizes élőhelyekre jellemző állapotokat hoznak létre, a mesterséges beavatkozás csak igen korlátozott. Csak a fehérje tartalmú takarmányozás és a minimális mértékű szervesanyag-bevitel van jelen. Gyakoribb vízminőség kontroll illetve a víz pH értékét szabályozó beavatkozás történik. A tógazdasági haltermelés 2015-ben 13 610 tonna étkezési halat eredményezett, és itt termelik az úgy nevezett népesítő anyagot is (ivadék, növendék- és tenyészhal). A tógazdasági haltermelés meghatározó halfaja a ponty.

küszöbölve. Magyarországon 14 helyen folyik intenzív haltermelés, elsősorban a pisztráng és az afrikai harcsa halfajok tűrik ezt. 2015-ben 3 054 tonna étkezési halat termeltek intenzív módszerrel, ez a teljes étkezési haltermelés 13 százaléka.

A tógazdasági és intenzív üzemű haltermelés a magyarországi haltermelés 88 százalékát teszi ki. Ez 2015-ben bruttó 23 610 tonna volt, ebből 17 336 tonna az étkezési hal. A fennmaradó 27 százalék, azaz 6 610 tonna természetes vízi zsákmány (főleg horgászás – [Jelentés, 2016](#)).

Forrás: Infoszolg/[AKI 2016](#).

Forrás: Infoszolg/[AKI 2016](#)

Intenzív haltermelés

Az intenzív haltermelés átfolyóvízes, cirkulációs illetve ketreces rendszerű medencékben történik. Minden termeléssel összefüggő paraméter mesterségesen beállított és kontrollált, a természetes folyamatok alapvetően ki vannak

Természetesvízi halgazdálkodás

Azt a fajta halgazdálkodást nevezzük természetesvízinek, amely olyan vizeken folyik, amit nem haltermelés céljából hoztak létre, továbbá a valódi természetes vizeket. Az előbbi kategóriába tartoznak a mesterséges eredetű bányatavak, csatornák, völgyzárógátas víztározók. Az utóbbi kategóriába tartoznak a folyók, vízfolyások, tavak, holtágak. Magántulajdonban alapvetően a kisebb tavak, bányatavak és víztározók vannak, állami tulajdonban pedig a nagy folyók, kisvízfolyások, nagy tavak és holtágak.

Kereskedelmi célú halászat

A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló [2013. évi CII. törvény](#) 2015. évi (XLVIII. törvény) módosításának egyik sarkalatos pontja a természetes vizeken történő kereskedelmi célú halászat megszüntetése volt.

A kereskedelmi halászenedélyek kiadásának megszüntetése egyrészt a Magyarországon őshonos halállomány védelmét szolgálta, másrészt a 350 ezres horgász közösség igényeit érvényesítette. A Földművelésügyi Minisztérium és a NÉBIH adatai szerint a halászok és horgászok által használt halgazdálkodási területeken 2014-ben 6-7 ezer tonna halat fogtak. Ebből a közel 200 halász 25 százalékkal, a 350 ezer horgász pedig 75 százalékkal részesedett (forrás: [agrárszektor.hu](#)).

A szigorítás csak a kereskedelmi célú halászatra vonatkozik, azaz a természetes vízi ökológiai halászat és a rekreációs (azaz kisszerszamos) egyéni halászat továbbra is engedélyezett.

A rekreációs halászat szerepe elsősorban:

- a halállomány szelekciós halászata;
- a természetes halfauna helyreállítása, fenntartása;
- a halászati hagyományok megőrzése.

A módosítástól elvárt változások:

- a horgászsákmány növekedése;
- a horgászturizmus élénkítése;
- a túlhalászból eredő káros természeti hatások megszűnése.

Európai Tengerügyi és Halászati Alap 2014–2020 (ETHA)

Az [ETHA](#) az európai tengerek és partvidékek támogatása céljából létrejött strukturális és beruházási alap, mely az EU 2014–2020 közötti időszakra szóló tengerügyi és halászati politikájának ([KHP](#) – Közös Halászati Politika) végrehajtását célozza. Az erre az időszakra szánt 6,4 milliárd eurós költségvetést (melyből a tagállamok 5,7 milliárd euróval részesednek) a következőkre fordíthatják a tagállamok:

- az új közös halászati politika támogatására;
- a halászat és akvakultúra fenntarthatóvá tételére;
- a helyi gazdaságok támogatására;
- a belvízi halászat és akvakultúrák területek diverzifikálására.

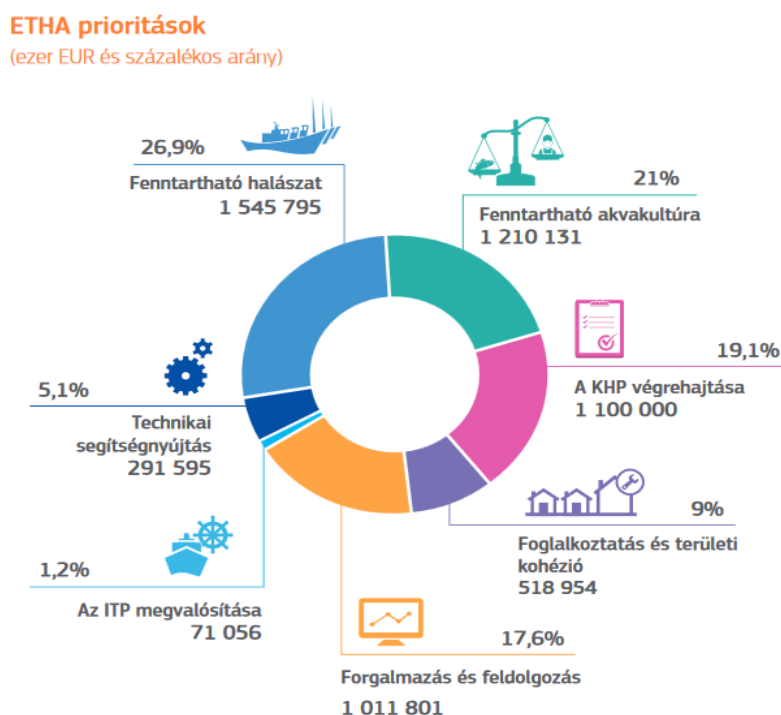
Magyarország erre az időszakra 39,1 millió eurót kap, az alábbi felosztásban:

Magyarország részesedése az ETHA alapból 39,1 millió euró	
<i>Prioritások szerinti megoszlás</i>	%
Fenntartható akvakultúra	65,9
Forgalmazás és feldolgozás	20,4
Fenntartható halászat	6,4
KHP végrehajtása	6,3
Technikai segítségnyújtás	1,0

Forrás: [EB, 2016](#)

Az Alap által támogatott kezdeményezések között szerepel továbbá a halállomány helyreállítása, a visszapobások fokozatos megszüntetése, a halászati adatok gyűjtése és az élő környezetet érő emberi hatások mérséklése.

1. ábra: Az ETHA 6,4 milliárd eurós költségvetése, 2014-2020

Forrás: [EB, 2016](#)

**HALFELDOLGOZÁS, EXPORT-IMPORT,
HALFOGYASZTÁS**

A halfeldolgozás magyarországi adatai (forrás: [NAS](#)) az elmúlt években jelentősen nem változtak. A hazai édesvízi halmennyiségből illetve importként behozott halból 3,5-3,5 tonnát dolgoznak fel évente. Ennek körülbelül a fele afrikai harcsa, 20 százaléka busa, 15 százaléka ponty és 15 százaléka egyéb (amur, csuka, ezüstkárász, harcsa, keszeg, süllő stb.) Az adatokból is látszik, hogy a hazai haltermelés legnagyobb része élőhalként kerül értékesítésre. A halimport 2014-ben 22,5 ezer tonna volt, míg a halexport alig érte el a 7 ezer tonnát.

Magyarország a halfogyasztási mutatói alapján az európai országok rangsorának legvégén helyezkedik el. 2013-ban az egy főre eső halfogyasztás 3,63 kg volt. A számítási módszer változása miatt, amelybe most már nem csak az élőhalat, hanem feldolgozott és a fagyasztott halat is beleveszik, a 2015-ös adat 5,1 kg/fő lett. A globális (vagyis világátlag) halfogyasztási adat ezzel szemben 20 kg/fő körül van (ez egyébként duplája az 1960-as években mért adatnak). A magyar halfogyasztás 2013-ban az új számítás szerint 4,4 kg/év volt, az európai uniós átlag 22 kg körül volt (ebből Ausztria: 13,5 kg, Csehország: 9,6 kg, Szlovákia: 8,1 kg) ([Fehér Könyv 2013](#)).

Források:

- Élőhelyvédelmi irányelv ([92/43/EGK](#))
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló [2013. évi CII. törvény](#)
- [133/2013. \(XII. 29.\) VM rendelet](#) a halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program 2014-2020 ([MAHOP 3.0](#))
- Nemzeti Akvakultúra Stratégia Terv 5.0 ([NAS 2015](#))
- Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-Hasznosítók Szövetsége jelentése a 2015. évi eredményeiről ([Jelentés 2016. október](#))
- Fehér könyv Magyarország Nemzeti Akvakultúra Stratégiájához a 2014-2023-as időszakra, 1.0 változat, 2013. november ([Fehér Könyv 2013](#))
- Agrárgazdasági Kutató Intézet ([AKI](#)), Agrárgazdasági Figyelő, 2016/3 ([AF 2016/3](#))
- [Országos Halgazdálkodási Adattár](#)
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal ([NÉBIH](#))
- Az EU halászati politikájához kapcsolódó [jogszabály összefoglalók](#)
- Európai Tengerügyi és Halászati Alap 2014 - 2020 ([ETHA](#))
- Európai Bizottság: [ÚTMUTATÓ](#) az európai strukturális és beruházási alapok és az EU ezzel összefüggő eszközeinek kedvezményezettjei számára
- Az Európai Unió Közös Halászati Politikája ([KHP](#))
- A közös halászati politika számokban - Statisztikai alapadatok ([EB, 2016.](#))
- Ezért utálják a horgászok a halászokat - Most eldől a harc ([agrárszektor.hu, 2015. március 27.](#))

Készítette: Horváth Irén
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486